

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.

Drukiem i nakładem „Drukarni Bydgoskiej” Spółki Akc.

PRENUMERATA

w ekspedycji i agenturach w Bydgoszczy z dodatkiem tygodniowym „ORDOWNIKA MIEJSKIEGO” wynosi kwartalnie 7.50 zł, na pocztach, przez listowego w dom 8.50 zł. — Miesięcznie 2.50 zł, przez listowego w dom 2.80 zł, pod opaską w Polsce 4.50 zł, do Francji i Ameryki 6.50 złotych, do Gdańska 4.00 guldony, do Niemiec 4.00 marki. — W razie przeszkód w zakładzie, spowodowanych wyższą siłą, strajków lub t. p., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a prenumeratorzy nie mają prawa do odszkodowania.

Redaktor przyjmuje od 11-12 w południe oraz od 5-6 po południu. Ekspedycja otwarta od godziny 8 rano do godziny 6 wiecz. bez przerwy. Redaktor odpowiedzialny: Czesław Budnik.

Adres redakcji i administracji ulica Poznańska 20.

OGŁOSZENIA

15 groszy od wiersza milim., szerokości 36 milim. Za reklamy od milim. na stronie przed ogłoszeniami 72 milim. 40 groszy, w tekście na drugiej lub dalszych stronach 50 groszy, na 1-iej stronie 1 złoty. Drobną ogłoszenia słowo tytułowe 20 gr., każde dalsze 10 groszy, dla poszukujących pracy 50 proc. zniżki. Przy częstym powtarzaniu udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. Ogłoszenia zagraniczne 100% nadwyżki.

Rękopisy zostają w administracji. — Miejscem płatności i prawem dla wszelkich sporów sądowych jest Bydgoszcz.

Konta bankowe: Baga Bydgoski T. A. — Bank Ludowy. — Bank M. Stadt-hagen T. A. — Bank Dyskontowy. — Konto czekowe: P. K. O. nr. 203713 Poznań.

Telefon administracji 315.

Telefon naczelnego redaktora nr. 316.

Telefon redakcji 326.

Numer 29.

BYDGOSZCZ, sobota, dnia 6 lutego 1926 roku.

Rok XX.

Z powodu budżetu. N. P. R. występuje z koalicji rządowej?

Od pierwszorzędnego znawcy stosunków ekonomicznych otrzymujemy omówienie przedłożenia budżetu pana ministra skarbu.

Jakiegolwiek są podstawy, na których ułożono preliminarz budżetu na rok bieżący, realność ich pozostaje pod wielkimi wątpliwościami. Nawet tak zwane gwarantowane wydatki, które nie mogą być rozszerzone, przeciętna zamierzona.

Na pozór deficyt 202 miliony złotych nie jest przerażający. Przy dochodzie 1730 milionów i rozchodzie 1528 milionów uszczelnienie tu i tam pói od sta leży w granicach możliwości — w warunkach normalnych. Ale o takich u nas nie ma mowy. Opieranie się na rezultatach zeszłorocznych traci iluzję. Nawet najmniej w tych sprawach wyszkolony obywatel wie, że nie od roku ale od kilku miesięcy sytuacja się niezwykle zaostrzyła, a kryzys bynajmniej nie słabnie. Statystyka podaje cyfrę 213 480 bezrobotnych na dzień 31 października 1925, a po kwartale wzrost wynosi około 150 000 głów! Jeżeli w budżecie prelininowano 10 milionów miesięcznie tytułem zapomóg dla bezrobotnych, których liczba wciąż wzrasta, jasnym jest, że suma ta w pierwszym miesiącu już nie starczy.

Najważniejsza pozycja: redukcja urzędników jest pod znakiem zapytania. Wystarczy przeczytać protesty zrzeszeń urzędniczych przeciwko zmniejszeniu liczby funkcjonariuszów, aby zrozumieć, że i redukcja poborów spotka się ze silnym sprzeciwem. Wprowadzić mocą systemu miesięcznych bilansów wydatki dokonywane będą w miarę wpływu dochodów, o ile więc te ostatnie zawiadą, rozchody zostaną wstrzymane. Chyba na papierze. Bo czyż nie będzie się płaciło pensyj urzędnikom, emerytom, inwalidom, długów państwowych? Czyż wojsko nie będzie aprowidowane? Czyż koleje nie będą zremontowane? Czy roboty publiczne będą wstrzymane? Czy wydatki w związku z reformą rolną będą zawieszane? Moglibyśmy tych pytań mieć o wiele więcej?

Wprawdzie za rządów Wł. Grabskiego najpokojujniej w świecie nie płacono dostawcom, którym się w końcu roku należało 61 milionów (jeśli nie więcej), a gospodarka taka doprowadziła do tego, iż wielkie fabryki dopuszczały swoje weksle do protestu i zalegały z wypłatą robocizny; zaś tak gospodarować długo nie można. W styczniu zapłacono pod naciskiem fabrykantów połowę tych zaległości; za miesiąc wypadnie resztę uporządkować, co uchroni przemysł dla skarbu pracujące od niewypłacalności. Jednak trzeba fabrykom nowe dawać zamówienia, z odpowiednimi zaliczkami, bo inaczej zanikną warsztaty i rozpuszczą reszty robotników.

Uwzględniając osłabioną wypłacalność podatników, p. minister skarbu przewiduje zmniejszone dochody o 85 milionów złotych, cyfra ta jednak nie wydaje się realną. Jeżeli zważymy, iż wykupiono 36 000 patentów mniej niż w roku 1925, to poza niedoborem z tych dochodów, pamiętać trzeba o podatku dochodowym i obrotowym, które odpowiednio zmniejszą.

Niemniej czysty dochód z monopolów państwowych w wysokości 454,5 milionów prawdopodobnie zawiedzie.

Warszawa, 5. 2. (Tel. wł.) „Nasz Przegląd” donosi: Klub parlamentarny N. P. R. odbył wczoraj posiedzenie z udziałem ministra Chądzyńskiego oraz przedstawicieli głównego komitetu wykonawczego stronnictwa. Obradowano nad stosunkiem do rządu w związku z ostatnimi wypadkami na terenie politycznym i par-

lamentarnym. Przedewszystkiem szło o ostatnie strajki. Ujawnił się silny kierunek, krytycznie oceniający rząd koalicyjny i zmierzający do wystąpienia NPR. z koalicji rządowej. Powzięcie ostatecznej decyzji o stosunku klubu N. P. R. do rządu koalicyjnego, zależy od rady naczelnej tego stronnictwa.

„Manchester Guardian” żąda stałego miejsca dla Polski w Lidze Narodów.

Londyn, 4. 2. PAT. „Manchester Guardian”, nawiązując do zapreczenia przez Foreign Office wiadomości o interwencji angielskiej w Polsce, rozpatruje możliwość uzyskania przez Polskę stałego miejsca w Radzie Ligi Narodów. O uzyskaniu takiego miejsca — pisze dziennik — rozstrzyga nie czynnik militarny, lecz znaczenie państwa w życiu świata cywilizowanego. W tym wypadku zdawałoby się, że Polska niema słuszniejszej podstawy niż jej sąsiedzi. Z drugiej jednak strony, Polska może zgłaszać żądanie, nie tyle oparte na

prawie, ile z uwagi na swe specjalne warunki. Skoro Niemcy uzyskają stałe miejsce w Radzie i gdy w przyszłości Rosja wejdzie do Ligi i otrzyma również miejsce w Radzie, Polska znajdzie się wobec tych potężnych sąsiadów w położeniu upośledzonym. Położenie to należy bardzo uważnie wziąć pod uwagę. Jeżeli Polska zamierza pozostać wierna duchowi Locarno w sprawie rozbrojenia, to obowiązkiem Anglii jest wszelkimi dostępnymi jej sposobami iść na spotkanie potrzeb Polski.

Prusy Wschodnie należy odłączyć od Berlina.

Gdańsk, 4. 2. PAT. Z Królewca donoszą: Niedługo odbyło się w Królewcu otwarcie nowowybranego wschodniopruskiego sejmiku prowincjonalnego. Otwarcie sejmiku dokonał naczelny prezydent prowincji wschodniopruskiej Siehr. Punktem kulminacyjnym przemówienia Siehra było wystąpienie przeciwko korytarzowi pomorskiemu. Siehr oświadczył m. i., że układ, zawarty w Locarno, spowodował pewne odprężenie sytuacji, należy jednak doprowa-

dzić jeszcze do tego, aby również i sprawa korytarza została rozwiązana w sposób dla Niemiec zadawalający. Istnienie korytarza jest zarówno pod względem gospodarczym jak i politycznym zupełnie bezsensowne. Jeżeli sprawa granicy wschodnio-niemieckiej nie zostanie załatwiona — po myśli Niemiec, wówczas na wschodzie nigdy nie zapanuje zupełny spokój.

Uwaga Redakcji: Wobec tego trzeba Prusy Wschodnie odłączyć od Berlina.

Prezydent Wojciechowski zajął się sprawą powrotu marszałka Piłsudskiego do armii.

Wydawany przez p. Stępczyńskiego „Głos Prawdy” pisze w ostatnim numerze, iż min. Ziemięcki zamierza na radzie ministrów postawić w stanowczej formie sprawę powrotu marszałka Piłsudskiego do służby czynnej.

Oczekiwać należy — przypuszcza „Głos Prawdy” — iż pp. ministrowie zostaną postawieni w jasną sytuację i że tym razem postara się o to również p. Aleksander Skrzyński. Sprawa ta interesuje się również żywo i p. Prezydent Rzeczypospolitej, który przez osobiste inspekcje niektórych oddziałów wojskowych z pewnością ocenił jej aktualność. I z tej strony zdaje się więc być niewykluczona inicjatywa.

Młb. Zdziechowski wobec zagranicznej prasy.

Warszawa, 4. 2. Dn 4 hm. p. min. skarbu Jerzy Zdziechowski zaprosił do Ministerstwa Skarbu na konferencję przedstawicieli prasy zagranicznej, do których wygłosił w języku francuskim dłuższe przemówienie, charakteryzujące złożony ciałom ustawodawczym poprawniony preliminarz budżetowy na rok 1926, nasz bilans handlowy i sytuację walutową.

Zwycięstwo telefonistek warszawskich. Śmieszne kary za bunt i gwałty.

Warszawa, 5. 2. (Tel. wł.) Przewodniczący komisji arbitrażowej dla sprawy strajku w telefonach ogłosił wczoraj wyrok specjalnej komisji. Jedenaście telefonistek, które stanowią skład związku, mają być przyjęte do pracy z obniżeniem ich stanowiska o jeden stopień służbowy na 2 miesiące. Usunięta przez zarząd kasjerka zostaje również przyjęta do pracy przy równoczesnym zaliczeniu jej do drugiej kategorii na okres 2 miesięcy.

Strajk tramwajarzy na zakończeniu.

Warszawa, 5. 2. (Tel. wł.) Dziś oczekują zakończenia strajku tramwajowego. Przedstawiciele magistratu zobowiązali się do zawarcia nowej zbiorowej umowy z pracownikami od 1 kwietnia. Straty w dochodach przedsiębiorstwa skutkiem strajku wynoszą 630.000 złotych i 120.000 złotych z dodatkowych 5-groszówek biletowych na fundusz bezrobocia.

Redukcja Ministerstwa Handlu i Przemysłu.

Warszawa, 5. 2. (Tel. wł.) Obiegają wieści, że między klubami prawicy odbyła się wymiana zdań na temat zniesienia Ministerstwa Handlu i Przemysłu i utworzenie w jego miejsce departamentu przy Ministerstwie Skarbu.

Samobójstwo dyrektora więzień.

Warszawa, 5. 2. (Tel. wł.) Zastrzeżił się tu 60-letni Witold Rakowski, naczelnik więzienia przy ul. Długiej, odznaczony za gorliwą służbę szeregiem medali i orderów. Powód samobójstwa tajemniczy.

B. premier Grabski skarży „Rzeczpospolitą”

Warszawa, 5. 2. (Tel. wł.). P. Władysław Grabski wniósł skargę sądową przeciw „Rzeczypospolitej” z powodu ostrych artykułów, wydrukowanych w tym piśmie, a zwracających się z całą siłą przeciw b. premierowi.

Nadużycia w Banku Rolnym.

Warszawa, 5. 2. (Tel. wł.). W związku z pracami komisji rewizyjnej w Banku Rolnym, zawiesił p. minister reform rolnych dwóch dyrektorów tej instytucji, mianowicie kierownika działu agrarnego Ściegosa oraz jego zastępcę Czarnieckiego.

„Financial Times” o finansach Polski.

Londyn, 4. 2. (PAT). „Financial Times”, mówiąc o wysiłkach rządu polskiego, uważa je za mądre. Przez odpowiednie obniżenie prelininowanych dochodów i ograniczenie wydatków — pisze dziennik — Polska uniknie przykrych niespodzianek w końcu roku skarbowego.

Wizyta sowiecka w Łodzi.

Warszawa, 5. 2. (Tel. wł.). Sowiecka delegacja handlowa zwiedziła Łódź. Przemysłowcy łódzcy podjęli ją bankietem, w którym wziął również udział p. wojewoda. Z ramienia M. S. Z. towarzyszy wycieczce p. Litauer.

Dolar.

Warszawa, 5. 2. (Tel. wł.). Dolar w obrotach pozagiełdowych 7,32—7,35, jednakże bez obrotów w związku z pogłoską, że Bank Polski ma obniżyć kurs walut obcych.

Warszawa, w lutym.

S. D.

Gospodarka Państwowa w oświeceniu Najwyższej Izby Kontroli.

VI

5. Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

Urzędy Zagraniczne; w r. 1924 było ich — 118 a mianowicie: 2 — ambasady (w Paryżu i w Rzymie przy Stolicy Apostolskiej), 26 — poselstw, 88 — urzędów konsularnych rozmaitych klas etatowych i honorowych, 2 — delegacje Rzeczypospolitej (przy Lidze Narodów w Genewie i w Chinach, w Charbinie). Od tego czasu przybyło jedno poselstwo w Teheranie, w Persji; w preliminarzu budżetowym Rzeczypospolitej na r. 1926 podana jest ogólna liczba 86-ciu urzędów zagranicznych (2 ambasady, 27 poselstw, 55 konsulatów, dwie delegacje), ale nie są tu wliczone konsulatory honorowe; jeżeli dodamy ich liczbę (26) z r. 1924; to całkowita liczba urzędów zagranicznych na r. 1926 wyrazi się cyfrą 112-tu, zbliżoną do cyfry 118-tu z r. 1924. Skład osobowy wynosił w r. 1924: 281 urzędników etatowych i 437 kontraktowych, razem 718; w preliminarzu na r. 1926 przewiduje się 359 urzędników etatowych, liczba zaś kontraktowych nie jest podana; pomiędzy etatowymi jest 11 w III stopniu służbowym (vice-ministrów). Dochodów (opłaty konsularne) w r. 1924 oczekiwano 6.992.000 zł, wpłynęło — 8.803.000; wydatki na wszystkie urzędy zagraniczne były prelininowane w sumie 11.083.000 zł; w rzeczywistości wydano 9.594.000 zł; na r. 1926 prelininuje się w dochodach — 6.487.000, w wydatkach (zwyczajnych i nadzwyczajnych) — 14.427.000 zł. Kosztowną wydaje się stała delegacja do Ligi Narodów w Genewie (poza specjalnemi, niezmiernie licznymi, delegacjami, wysyłanymi na poszczególne posiedzenia Ligi); w skład stałej delegacji wchodzi: Minister-rezydent (w III stopniu służbowym), Delegat Rzeczypospolitej (także w III stopniu), Delegat do Międzynarodowego Biura Pracy (w IV stopniu), dwóch sekretarzy (w VI stopniu); na koszt stałej delegacji prelininowano: na r. 1925 — 152.634 zł, a na r. 1926 — 205.630 zł; w r. 1924 wydatek ten nie wiele przekraczał sumę 100.000 zł.

Gospodarka w urzędach zagranicznych pomimo osiągniętej już pewnej naprawy, przedstawia jeszcze znaczne usterki, tak pod względem oszczędności, jak i dokładności w rachunkach. Każda placówka zagraniczna otrzymuje dla siebie, przewidzianą w preliminarzu, dotację budżetową i powinna, co miesiąc, złożyć do Ministerstwa sprawozdanie z uskuteczionych wydatków oraz osiągniętych wpływów pieniężnych (opłaty konsularne i inne dochody) i wpływy te przekazać do skarbu państwa. W rzeczywistości jednak sprawozdania rachunkowe urzędów zagranicznych nadchodzą zwykle do Ministerstwa z znacznym opóźnieniem i często bywają niedokładne; również zalegają placówki zagraniczne z odsyłaniem pieniędzy, a czasem nawet zatrzymują je dla siebie. Tak np. nie przedstawiły wycień z dotacji budżetowych i swych dochodów: poselstwo w Rewlu — za czas od 1 czerwca 1920 r. do 1 listopada 1922 r., konsulat w Pile — za cały czas swego istnienia, tj. od roku 1922. Dokonana w r. 1924 kontrola stwierdziła zaległości w przekazaniu dochodów nie tylko za r. 1923, ale jeszcze i za rok poprzedni (1922). Konsulaty w Hamburgu, Lyonie, Władywostoku zalegają za cały r. 1923, poselstwo w Tokio — za 7 miesięcy itd. Zaległości niektórych placówek, (ze r. 1923) są bardzo poważne; tak np. konsulat w Bytomiu zalega z sumą: 1.185.390.550.000 mk. niem. i 1.436 mk. rent.; konsulat w Berlinie — z sumą 6.826.985.000 mk. niem.; konsulat w Essen — z sumą 588.263.467.899.000 mk. niem. i t. d. Nie są także przekazywane do skarbu państwa oszczędności budżetowe, jakie powstają w urzędach zagranicznych po zamknięciu roku rachunkowego i w niektórych bywają dość znaczne; na żądanie Kontroli Państwowej część oszczędności budżetowych za r. 1923 została ściągnięta.

Budżety wszystkich urzędów zagranicznych przewidują, jako odrębną pozycję, „fundusz zapomogowy“, przeznaczony w zasadzie na zasiłki osobom zupełnie biednym; tymczasem dysponowanie wspomnianym funduszem nie zawsze jest prawidłowe; wydawane są z nie-

go urzędnikom i osobom prywatnym pożyczki zwrotne, ale rewindykacja ich nie zawsze bywa skuteczną. W ogóle Kontrola ujawniła w wielu urzędach zagranicznych samowolne przesuwanie kredytów z jednej pozycji budżetowej do drugiej, znaczne wydatki inwestycyjne, zbyt wysokie, w niektórych wypadkach, obciążenie poborów, względnie dodatków reprezentacyjnych, niedokładne obliczenia djet i kosztów podróży urzędników oraz pokrywanie ich z niewłaściwych pozycji budżetowych itp.

Państwo Polskie posiadało w r. 1924 zagranicą 11 nieruchomości (gmachów): w Paryżu (dwa), w Berlinie (dwa), Królewcu, Bytomiu, Wiedniu, Londynie, Nowym Jorku, Waszyngtonie, Pittsburgu. Odnosnie niektórych, tytuły prawne własności nie są jeszcze należycie uregulowane i nie za wszystkie jeszcze została uiszczona całkowita suma kupna. W gmachach tych mieszczą się biura urzędów i mieszkania urzędników; Kontrola zwróciła uwagę, że opłaty za komorne i świadczenia albo nie są zupełnie pobierane od urzędników, albo też pobierane w niedostatecznej wysokości i zażądała uregulowania tej sprawy.

Wydatki, związane z traktatami pokojowymi i umowami międzynarodowymi są dwóch rodzajów; jedne z nich są stałymi (zwyczajnymi), mianowicie opłaty, przypadające na Polskę z udziału w rozmaitych instytucjach międzynarodowych, jak np. Liga Narodów, Trybunał Sprawiedliwości Międzynarodowej w Hadze itp.; drugie są wydatkami czasowymi (nadzwyczajnymi), jak to koszty delegacji do mieszanych Komisji, Rewakucyjnej i Specjalnej w Moskwie, do Komisji Granicznej Czecho-Słowackiej itp. W r. 1924 na wszystkie te wydatki było prelininowanych 1.940.000 zł; w rzeczywistości wydano — 1.894.000 zł; dochodów (zwrot części wydatków od b. państw zaborezych, opłaty osób zainteresowanych itd.), oczekiwano 384.000, osiągnięto 115.000 zł. Na r. 1926 prelininuje się: w wydatkach 2.160.000 zł, w dochodach — 150.000 zł.

Niezmiernie kosztowną jest delegacja do mieszanych Komisji Rewakucyjnej i Specjalnej; delegacja ta składa się z biura głównego w Moskwie, ekspozytury w Leningradzie i ekspozytury w Warszawie. Personal składają się w r. 1924 (przeciętnie) z 32-ch urzędników kontraktowych w Rosji i 8-miu w Warszawie; na r. 1926 prelininowanych jest 29 osób w Rosji i 8-miu w Warszawie. Placówki personalne są wysokie i rosną stale; w r. 1925 płacono urzędnikom delegacji w Rosji od 2,35 dol. do 9 dol. dziennie, a urzędnikom w Warszawie od 240 do 690 zł miesięcznie; na r. 1926 prelininuje się dla pierwszych od 4 do 15 dol. dziennie; dla drugich — od 270 do 800 zł miesięcznie; ogólna suma wydatków na delegację była prelininowana w r. 1925 w kwocie 387.000 zł; tymczasem dochodów oczekiwano: w r. 1925 — 200.000, w r. 1926 — tylko 150.000 zł. Przeprowadzona w r. 1924 kontrola Warszawskiej Ekspozytury stwierdziła liczne uchybienia i nieprawidłowości w gospodarce, rachunkowości, prowadzeniu ksiąg i akt oraz brak oszczędności w wydatkach (zbyt obszerny i kosztowny lokal, zbyt liczny personel, zbyt wysokie wydatki biurowe); ekspozytura nie prowadzi ewidencji reewakuowanego mienia a przedmioty, które nie znajdują właściciela, sprzedaje po cenach, niższych od rynkowych, np. dzwony kościelne („anonimowe“) po 2 zł za klg., gdy tymczasem cena ich na rynku wynosi 6 zł za klg. Wreszcie Kontrola stwierdziła, że Ekspozytura egzystuje bez podstawy prawnej.

Z podanych w Sprawozdaniu Najwyższej Izby Kontroli faktów i wypowiedzianych uwag, dadzą się wyprowadzić następujące ogólne wnioski, odnośnie do gospodarki Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

1) W sprawach personalnych. Ministerstwo nie prowadzi dokładnej ewidencji urzędników i funkcjonariuszów, w

służbie wewnętrznej i zagranicznej, zarówno etatowych, jak i kontraktowych; akta osobowe nie są uporządkowane, a dla niektórych urzędników nawet nie założone. Dobór urzędników, dokonywany często pod wpływem protekcji lub klucza partyjnego, nie zawsze jest szczęśliwym; świadczą o tem popełniane przez personel niektórych urzędów zagranicznych nietakty i nadużycia, np. w paru konsulatach w Niemczech, w Stanach Zjednoczonych; w Moskwie skarbnik poselstwa popełnił defraudację i odebrał sobie życie; straty skarbu ustalono w wysokości: 7.932 dol., 4.849.350 mk. pol. i 145.630.00 rub. sow., a odzyskano zaledwie 10.140 fr. i 52 dol. Tymczasem, zdawałoby się, że dobór urzędników służby zagranicznej powinien być jak najstarszy; placówki zagraniczne są jednym z najskuteczniejszych środków propagandy, na korzyść albo na szkodę Polski; nietakty i malwersacje, tam popełniane, podkopują zagranicą autorytet Rzeczypospolitej, a były wypadki, że prasa zagraniczna ujawniała je, zanim one doszły do wiadomości władzy przełożonej i prasy polskiej. Uporządkowanie spraw personalnych w Ministerstwie Spraw Zagranicznych jest koniecznością państwową.

2) W sprawach pieniężnych. Rachunkowość w Centralnym Zarządzie, a jeszcze bardziej, w urzędach zagranicznych, nie prowadzi się prawidłowo i dokładnie; urzędy te nie nadsyłają w ustawowych terminach sprawozdań rachunkowych i pieniędzy. W kasach Minister-

stwa i urzędów zagranicznych przecho-wuje się, wbrew przepisom, znaczne sumy, co, przy braku należytej kontroli wewnętrznej, ułatwia popełnianie malwersacji. Nie prowadzi się także ewidencji wypłacanych zaliczek, zapomóg zwrotnych itp.; tworzą się znaczne, nieściągane w terminie zaległości. Fundusze specjalne Ministerstwa (dyspozycyjny i propagandowy) stanowią przeszło 20% całego budżetu; wydatkowanie funduszy specjalnych nie jest ujęte w żadne ramy i nie podlega żadnej kontroli; w r. 1924 prelininowaną sumę przekroczone o przeszło milion zł. Za wiele jest podróży kurjerskich, służbowych za paszportami dyplomatycznymi, przesiedleń służbowych i rozmaitych delegacji. W ogóle można powiedzieć, że kredyty nie raz są prelininowane za wysoko; w ten sposób powstają oszczędności budżetowe, które bywają zużywane na wydatki poza-budżetowe. Administracja zagranicznych, należących do państwa Polskiego, nieruchomości powinna być uporządkowana i dochodowość ich podniesiona; dotyczy to przedewszystkiem obiektów państwowych w Gdańsku, znajdujących się pod zarządem Komisarjatu Generalnego.

W porównaniu z poprzednimi latami, jak to zaznacza Sprawozdanie Kontroli, pewne uporządkowanie gospodarki Ministerstwa już teraz nastąpiło; pozostające jeszcze nieprawidłowości i braki dadzą się usunąć, bez wielkiego trudu, ale przy dobrej woli i wytrwałości władzy zwierzchniej. M. L.

Proces o morderstwo polityczne w Niemczech.

Prokurator nie chce oskarżać mordercy...

Pisma berlińskie donoszą niektóre szczegóły o procesie „Femy“, który, jak wiadomo, odbywał się przy drzwiach zamkniętych. Po odczytaniu wyroku, żona Steina, jednego z sądzonych na śmierć, oświadczyła, że właściwie morderstwo popełnił uwolniony od winy por. baron von Senden.

Pani Stein oświadczyła sprawozdaw-

cy „B. Z. am Mittag“, że w dniu rozpoczęcia rozpraw zwróciła się do prokuratora w celu złożenia odpowiedniego zeznania, prokurator jednak nie chciał wciągnąć jej zeznań do protokołu, adwokat zaś, do którego p. Steinowa zwróciła się za poradą prokuratora, wyraził przekonanie, że nie należy obciążać barona von Senden.

Parlament niemiecki za przystąpieniem do Ligi Narodów.

Berlin, 4. 2. (PAT) Zebrała się komisja spraw zagr. parlamentu w celu omówienia sprawy przystąpienia Niemiec do Ligi Narodów. Dr. Stresemann złożył sprawozdanie z rokowań, które prowadzone po zawarciu traktatu locarneckiego z mocarstwami w kierunku uzyskania pewnych ulg dla Niemiec. Po

wysłuchaniu sprawozdania ministra spraw zagr. oraz po przeprowadzeniu dłuższej dyskusji, komisja 18 głosami przeciwko 8 upoważniła rząd do wykonania ustawy z dnia 28 listopada 1925 r. i zgłoszenia przystąpienia Niemiec do Ligi Narodów, lub też uzależniającymi je od pewnych warunków.

Kronprinc w Doorn.

Konferencja polityczna u cesarza Wilhelma.

Amsterdam, 4. 2. (Tel. wł.) Były następca tronu niemieckiego Wilhelm przy był onegdaj na dworzec holenderski Anersfoort, gdzie już go oczekiwał z samochodem swym brat cesarza Henryk. Z Anersfoort udali się Hohenzollern-

wie natychmiast do cesarza Wilhelma do Doorn, gdzie się odbyła narada polityczna mająca za podstawę rozważanie możliwości przywrócenia monarchji w Niemczech.

Prześladowanie Polaków w Prusiech Wschodnich.

Polak Górski skazany za obrazę Reichswehry na 6 miesięcy więzienia.

Malbork, 4. 2. (Tel. wł.) Sąd malborski skazał wczoraj Polaka Górskiego z Podstolina na sześć miesięcy więzienia za obrazę Reichswehry. Obrazy tej Górski miał się dopuścić podczas kwatrowania u niego oddziału Reichswehry biorącego udział w manewrach wscho-

dno-pruskich w jesieni ub. r. Faktem jest, że żołnierze Reichswehry obchodzili się z Polakami brutalnie, a za wyrzuty czynione rozhukanemu wobec Polaka żołdactwu pruskiemu nadomiar Górskiego skazano na niesłychanie wysoką karę.

Demonstracja niemiecka w Królewcu dla „odciętych“ dzielnic.

„Gazeta Olsztyńska“ donosi, że w poniedziałek, 8 lutego odbył się na w Królewcu w auli uniwersytetu wielka demonstracja dla dzielnic „odciętych“. Przemawiać będą major Krause o Niemcach zagranicznych, profesor dr. Litten temat „znaczenie Albertyny jako po-

sterunku niemieczyny w zagrożonych kresach wschodnich“ i dyrektor Vogel o walce Niemców w obwodzie Sary.

Im wolno, ale gdy Polacy w Polsce zajmują się Polakami w Niemczech, natenczas powstaje wielki hałas w prasie niemieckiej.

Dnia 3. lutego b. r. o godz. 11 wieczorem zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św. po długich i ciężkich cierpieniach mój najukochańszy mąż i nasz troskliwy tatuś, syn, brat, zięć, szwagier i wujek

ś. p.

Florjan Szwengler

przeżywszy lat 29, o czym donosi w ciężkim smutku pogrążona żona z synkiem i rodziną.

3134

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę popoł. o godz. 1 1/2 z kaplicy starego cmentarza.

Dnia 3. II. bm. zmarł członek Bractwa Różańcowego

ś. p.

Jan Jaworski

Pogrzeb odbędzie się dnia 6 lutego bm. o godzinie 4 po południu z domu żałoby ul. Toruńska 3 na nowy cmentarz.

3090

O łezny udział w pogrzebie prosi Bractwo Różańcowe Ojców przy Farze

Serdeczne „Bóg zapłać“

składamy wszystkim znajomym, przyjaciółom i krewnym za ostatnią przysługę oddaną ś. p. Karolowi Aulichowi (3027) w pogrzebie. Rodzina. Bydgoszcz, II. 26 r.

Licytacja.

W dniu 14 lutego br. o godz. 10-tej rano odbędzie się na składnicy kolejowo-celnej sprzedaż licytacyjna zalegających towarów, jak: 1. Wyroby z żelaza, gumy i drzewa, części maszyn, koła zębate — pod warunkiem wywozu zagranicą. 2. Lakierzy terpentynowe, palniki i rezerwoary do lamp, trzcinka do wyplatania i wyroby z drutu. Bliższe dane w ogłoszeniu, wywieszonym w Urzędzie Celnym. Wzywa się odbiorców do wykupu towaru przed terminem licytacji, gdyż w przeciwnym razie stracą prawo rozporządzenia nim. (3119) Urząd Celnym Bydgoszcz.

Sprzedaż przymusowa.

W poniedziałek, dnia 8 lutego br. o godz. 11-tej będą sprzedawać przy ul. Ks. Skorupki nr. 83/84 w restauracji p. Czarneckiego najwięcej dającym i za gotówkę: (3112)

kompl. urządzenie restauracyjne, 1 aparat do piwa, 1 szafę żelazną. Ślusarek pom. komornik sądowy w Bydgoszczy.

Wielka licytacja dobrowolna.

W sobotę o godz. 2-5 po poł. przy ulicy Jezuitskiej 6, sprzedawane będą: (3104) meble, ubiory damskie i męskie, gramofony, zegarki, obuwie, dywany, lampy i t. p. różne przedmioty.

Przełarg przymusowy.

W sobotę, dnia 6 lutego br. o godzinie 10-tej przed południem sprzedawać się będzie przy Nowym Rynku 1 wejście 3, najwięcej dającym za natychmiastową zapłatą następujące przedmioty:

lustra, kanapy, meble i damskie płaszcze, biurka, dywany, lampy elektryczne, bufety, kredensy, zegar stojący, szafy, leżanki, umywalki, nocne stoliki, skrzydło marki „Weihsbrot“, maszynę do pisania, koń, wóz, szory, fortepian, stoły, krzesła i inne drobne rzeczy.

Powyższe przedmioty można obejrzeć godzinę przed licytacją. Bydgoszcz, dnia 4. II. 1926 r.

Oddział Egzekucyjny przy Magistracie miasta Bydgoszczy. (—) Wache, Rada Miejski.

3101

Kino Kristal

Początek: o godzinie 6:35 i 8:35 w niedzielę od g. 3:30

Dziś, piątek, premiera! Wielki dramat życiowy w 9 - ciu aktach pod tytułem:

JEDNA NOC W PALAIS DE DANSE

Szał, przepych i nocne tentno wielkomiejskiego życia! Eleganckie dancingi! Wytworne salony! Pierwszorzędne sceny kabaretowe, W główn. rolach pierwszorzędni artyści o światowej sławie: Erika Glüssner - Reinhold Szyncel Wilhelm Dieterle - Róża Valetti - Frieda Richard - Paweł Morgan - Maria Kamradek - Ralph Arthur Roberts.

Oziennik Pathe z całego świata Razem 11 aktów

Modele wiosenne

najnowsze — nadeszły

Magazyn ubiorów męskich Gdańska 154 Telefon 1385

Fabryka Czekolady i Marcepanu

„Wanda“ Bydgoszcz, ul. Długa 66. Telefon 1547. poleca na nadchodzące

Święta Wielkanocne

Zajace czekoladowe i cukrowe, Bajka czekoladowe, marcepanowe i z cukru w najnowszych wykonaniach. Konfekt - Czekolady - Marcepan - Pralinki itp. WIELKI WYBÓR! (1785) NISKIE CENY!

Wobec wynikających nieporozumień podajemy do wiadomości Elektryczni, Odsprzedawców, Instalatorów i Instytucji Kom., że ze wszelkimi zamówieniami na przewody i sznury do światła i siły elektrycznej naszego wyrobu należy się zwracać bezpośrednio tylko do naszego WYŁĄCZNEGO ZASTĘPCY NA WIELKOPOLSKĄ I POMORZE firmy „PALATINE WIELKOPOLSKI“ Bydgoszcz, ul. Długa 37 — Tel. 1343. Tow. Przemysłowe „KABEL“ Sp. Akc. Warszawa.

Dlaczego

Jesienne Targi Wiedeńskie 1925 r. były tak udane

Dlatego

że w Wiedniu, jako rynku centralnym środkowej Europy, 7000 wystawców poleca swoje wyroby w obfitym wyborze i po najniższych cenach

Dlatego też odwiedźcie

10. Wiedeńskie Targi :: Międzynarodowe :: od 7 - 13 marca b. r.

Imprezy specjalne: Międzynarodowa Wystawa Automobili i Motocykli, Elektryczność w rolnictwie, Techniczne nowości i wynalazki, Wystawa myśliwska.

Wiza paszportowa zbyteczna!

Z legitymacją Targów i z zagranicznym paszportem wolno przekroczenie granicy. Zniżka biletów na kolejach polskich, czechosłowackich i austriackich.

Informacje wszelkiego rodzaju i legitymacje Targów można otrzymać przez Wiener Messe, A. G. Wien VII.

jak również u honorowych przedstawicieli Bydgoszcz: 3024 Tow. zap. Sekret. Związku Fabrykantów, Nowy Rynek 9.

Kosiarka

orig. „Deeringa“ z kompletną odkładnią ręczną 5 sieczkarni różnaitęj wielkości, 5 młotarni szerokomłotne i kolcowe. Powyższe maszyny są używane i dobrze wyreperowane na sprzedaż. Ceny korzystne. (1788)

Franciszek Kloss i Syn, Gdańska 97. Tel. 15-33

Pomochnik fruzerski

poszukuje zaraz osady. B. Piórek, Kościerzyna ul. Gdańska 16. (2877)

Freblanka

wzgl. pielęgnarka, osoba inteligentna i zaufana potrzebna do dwóch chłopców (lat 3 i 4) na dobrych warunkach. Zgłoszenia z odciskiem śladów adretem uprasza: 3062 Witkowska GRUZIADZ, Plac 23 stycznia 4/5.

Pamiętajcie o bezrobotnych!

Szanownym Czytelnikom „DZIENNIKA BYDGOSKIEGO“ w Wągrówcu podajemy do łask. wiadomości, iż utworzyliśmy agenturę „Dzien. Bydgoskiego“ w Wągrówcu, której prowadzenie powierzyliśmy

p. Piotrowi Bosiakowskiemu

Biuro Ludowe 2915

Pocztowa 6 WĄGRÓWIEC Pocztowa 6

Zamówienia na abonament, luźna sprzedaż gazet, przyjmowanie ogłoszeń. :: Codziennie po południu świeże gazety.

Od 1-go lutego 1926-go roku prowadzi kancelarię notarialną przy ul. Gdańskiej 18. Telef. 830. 3075 adwokat Dr. Szwykowski.

Licytacja dobrowolna win, wódek i likierów w poniedziałek 8 b. m. o godzinie 11-tej przy 3102 ulicy Niedźwiedzia 4.

Koncesjonowane Praktyczne Kursy Handlowe w Bydgoszczy, ul. Gdańska 31/32. ZAWIADOMIENIE! Nowy kurs rozpoczyna się 18 lutego br. DIREKCJA J. F. Hennes, b. Dyr. i prof. Szkół Handl.

Szanownej Publiczności podaję do łaskawej wiadomości, iż z dniem 6. bm. uruchomię piekarnię przy ulicy Słowackiego nr. 1. Proszę o łaskawe poparcie. 3079) Józef Paul, mistrz piekarski.

Bufetowa

z dłuższą praktyką i dobrymi świadectwami jest potrzebna od 15. 2. br. w Gastronomii, ul. Dworcowa. 3080) Zgłoszenia popołudniu od 4-6.

Zakupimy dla naszej fabryki za gotówkę i przy wagonowej dostawie każdą ilość

kartofli fabrycznych

Na życzenie wysyłamy dla zakontraktowania zastępcę. Oferty loko wagon prosimy zgłosić Dobro rycerskie Barłomino pow. Wejherowski (Pomorze). 2957

Baczność! Baczność!

Kupuję konie na rzeź

i proszę pp. właścicieli oraz posiadających konie o łask. zawiadomienie. (2837) W. Semrau, rzeźnia koni BYDGOSZCZ, Świętojańska 9 — Telefon 286.

4 mocne konie robocze

sprzeda natychmiast (3118) Hurtownia Drzewa „WISŁA“ Tow. Akc. Bydgoszcz - Kapuścisko, Fordońska 15/16.

Ubikacje dotychczasowej kawiarni „Wielkopolanka“

Bydgoszcz, Plac Teatralny 3 oddam korzystnie w ręce dzielnego i zasobnego interesenta. Bliższe szczegóły udzieli właściciel domu 3108 Otto Pfeifferkorn, Dworcowa 94.

Dziś piątek, dnia 5 lutego 1926

KONCERT

Zdzisława Jahnkego skrzypka-wirtuoza w auli Gimnazjum Kopernika o godzinie 8 wieczorem.

Bilety sprzedaje Księgarnia i Skład Nut Jana Idzikowskiego, Gdańska 16/17, i kasa wieczorowa.

Maharadza

6 lutego

BAL-MASKOWY

3117) Niemiecki dom. Kto?